

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

Отже, вивчивши питання пенсійного забезпечення, ми прийшли до висновку, що Пенсійний фонд України страждає від демографічних та економічних проблем України, старіння нації призводить до катастрофічних наслідків в яких держава має виплачувати додаткові кошти до пенсійного фонду вистачає. Система за якою діє Великобританія є досить дієвою, адже там громадяни отримують державну пенсію, але у більшості випадків громадяни живуть на те що накопичили самостійно або з допомогою фондів або програми, які вони обрали для накопичення. Тому громадяни цих країн сподіваються тільки на себе у питанні накопичення пенсій, існують також інвестиційні програми за умов яких особи можуть купити акції або інші цінні папери та примножити свої пенсійні виплати. У випадку України системою самостійного накопичення майже ніхто не займається через те, що дехто не задумується над тим, що старість прийде та сподіваються на державу, а декому не легко навіть платити податки та виживати на залишок зарплати. Отже, вирішення економічних та демографічних проблем, а також працевлаштування дадуть змогу громадянами додатково накопичувати кошти, а також зроблять Пенсійний фонд самоокупною організацією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Линдюк О. І. Сутність пенсійної системи та її місце в забезпеченні соціальної безпеки суспільства. *Вісник Національної академії державного управління*. 2008. № 4. С. 290–294.
2. Пенсії в Великобританії: на що живуть британські пенсіонери. THEUK/ONE. URL: <https://theuk.one/pensiya-v-velikobritanii-na-chto-zhivut-britanskie-pensionery/>.
3. Криклій В. А. Модель пенсійного забезпечення Великобританії та можливості використання в Україні. *Ефективна економіка*. 2009. № 4. С. 3–4.
4. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення: 10.04.2020).
5. Панченко И. В. Фінансові проблеми та основні проблеми діяльності пенсійного фонду України. *Економіка та управління національним господарством*. 2012. № 9-10. С. 45–47.

ПРАВОВА ОСНОВА СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ⁸

Кривошеєв К. О.

Аспірант кафедри АГПФЕБ ННІ права

---

⁸Робота виконана в рамках проекту № 55.16-01.18/20.3П

Сумського державного університету
Науковий керівник: Гаруст Ю. В.
д. ю. н., доцент, завідувач кафедри АППФЕБ ННІ права
Сумського державного університету

Зазначимо, що для вітчизняного наукового та правового поля характерним є не лише окреслення нагальних потреб у реформування системи правоохоронних органів та системи забезпечення фінансової безпеки, а й вчинення конкретних дій. Визначається, що для функціонування дієвої системи та проведення ефективної реформи у сфері забезпечення фінансової безпеки України та протидії кримінальним загрозам, необхідним є: створення єдиного правоохоронного органу, завданням якого має стати усунення та виявлення системних загроз у сфері публічних фінансів, запобігання їх виникненню в майбутньому; створення єдиного аналітичного центру концентрації та аналізу інформації про стан фінансової системи держави, що збирається державними органами України та органами самоврядування; запровадження нової моделі організації правоохоронної діяльності, керованої аналітикою, так звану модель ІLP (Intelligence Led Policing), що застосовується аналогічними підрозділами правоохоронних органів країн Європейського союзу та ОБСЄ; створення підґрунтя для переходу державних контролюючих органів від наглядово-каральної до профілактично-сервісної моделі роботи [1].

Створення єдиного правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової безпеки є надзвичайно актуальним для України, адже, як зазначає О. М. Резнік змінилися базові принципи функціонування економіки в країні та принципу руху фінансових ресурсів, що створює необхідність консолідації ресурсів всієї системи правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку [2].

В. С. Чубань та К. М. Пасинчук акцентують увагу на тому, що завданням нового правоохоронного органу має стати виявлення та усунення системних загроз у сфері публічних фінансів та запобігання їх виникнення в майбутньому. Такий орган має виконувати роль єдиного аналітичного центру аналізу та концентрації інформації про загальний стан функціонування фінансової системи держави. Окрім цього, науковці звертають увагу, що ключовим завданням в роботі органу має стати побудова підґрунтя для переходу державних контролюючих органів від наглядово-каральної моделі роботи та виконання повноважень, до профілактично-сервісної [3, с. 153].

О. П. Рябченко, В. Я. Мацюк, Г. В. Соломенко у своїх наукових дослідженнях прогнозують, що новий правоохоронний орган, діяльність якого буде направлена на забезпечення фінансової безпеки України буде європейського зразку та виступатиме гарантом забезпечення такої безпеки, протидіятиме фінансовим злочинам, забезпечуватиме повернення тіншових фінансових ресурсів у легальне русло,

здійснюватиме заходи детінізації економіки. Базовими завданнями має стати: профілактика шахрайства у сфері публічних фінансів, формування правової свідомості та правової культури громадян щодо добровільної сплат податків і зборів, а саме оподаткування має перетворитися на звичай, а не здійснюватися під впливом жорсткого примусу [4, С. 2].

І. Б. Беззуб взагалі порівнює функціонування майбутнього органу з «інтелектуальним центром, робота якого базуватиметься на використанні сучасних ризик-орієнтованих методів кримінального аналізу» [5]. Окрім цього, в основі роботи даного органу має бути методика OLAF – новітня методологія правоохоронної діяльності, котра керується аналітикою, що передбачає збір інформації з чітко визначених джерел, її акумулювання в системі управління ризиками та подальший аналіз для повного виявлення ризиків і загроз фінансовій безпеці України [3, с.155].

Вважаємо, що створення єдиного правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової безпеки є нагальною проблемою. На початку 2020 р. центром Разумкова було проведено соціологічне дослідження з приводу визначення рівня довіри до роботи правоохоронних органів в Україні. З 2018 чоловік опитаних віком від 18 років у всіх регіонах України, 65 % висловили недовіру Національному антикорупційному бюро України, 66 % органам прокуратури, 69 % Національній поліції України [6].

У відповідності до офіційної інформації, котра зазначається на офіційному сайті Верховної Ради України, в Україні зареєстрована ціла низка проектів законів про створення єдиного правоохоронного органу забезпечення фінансової безпеки держави. Так, в 2018 р. було зареєстровано 3 таких проекти:

– проект Закону про Національне бюро фінансової безпеки України № 8157 від 19.03.2018 р.. У законопроекті запропоновано створити Національне бюро фінансової безпеки України як державний правоохоронний орган, на який на основі кримінального аналізу та аналізу ризиків покладається усунення загроз фінансовій безпеці держави, у тому числі шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, віднесених до його підслідності, які прямо чи опосередковано завдають шкоди публічним фінансам, а також запобігання їх вчиненню у майбутньому. Даний орган є підзвітний Верховній Раді України та Президенту України [7].

– проект Закону про Національне бюро фінансової безпеки України № 8157-1 від 20.03.2018 р. Даним альтернативним законопроектом передбачається, що діяльність органу координується та спрямовується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України (а не підпорядковується Президентові України, як це передбачено в

законопроекті № 8157). Узагальнюючий висновок по даному проекту закону: за результатами розгляду в першому читанні, законопроект повернуто суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання [8].

– проект Закону про правові засади організації та діяльності Фінансової поліції № 8157-2 від 03.04.2018 р. В тексті проекту закону запропоновано розділити сервісну та правоохоронну функції фіскальної служби, ліквідувати податкову міліцію, оптимізувати структуру та чисельність органів, які ведуть боротьбу зі злочинами у сфері фінансів, усунути дублювання їх функцій та створити Фінансову поліцію як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України [9].

У 2019 р. були зареєстровані нові законопроекти щодо створення єдиного правоохоронного органу, що забезпечує фінансову безпеку України:

– проект Закону про Бюро фінансових розслідувань № 1208 від 30.08.2019 р. Метою даного законопроекту визначено розділення сервісної та правоохоронної функцій податкової служби, ліквідація податкової міліції, оптимізація структури та чисельності органів, які ведуть боротьбу зі злочинами у сфері фінансів, усунення дублювання їх функцій та створення Бюро фінансових розслідувань – центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику з питань запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, які прямо чи опосередковано заподіюють шкоду публічному інтересу у сфері фінансів. Передбачається, що діяльність Бюро фінансових розслідувань спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України. У відповідності до висновку Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 20.09.2019 р. проект закону направлено на доопрацювання [10].

– проект Закону про Національне бюро фінансової безпеки України № 1208-1 від 10.09.2019 р. Головною метою законопроекту визначено: створення організаційно-правових засад діяльності Національного бюро фінансової безпеки України, головним завданням якого є забезпечення фінансової безпеки держави шляхом побудови на основі використання нових ризик-орієнтованих методів кримінального аналізу системи своєчасного виявлення та усунення системних загроз у сфері публічних фінансів, запобігання їх виникненню в майбутньому. Визначено, що Бюро підзвітне Верховній Раді України та суспільству [11].

– проект Закону про Бюро фінансових розслідувань № 1208-2 від 18.09.2019 р. Передбачається створення Бюро фінансових розслідувань – центрального органу виконавчої влади, що утворюється Кабінетом Міністрів України та здійснює діяльність з

метою запобігання, попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності. Однак, у зв'язку із отриманням негативного висновку Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України від 14.11.2019 р. Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики на своєму засіданні від 13.11.2020 р. відхилив даний законопроект [12].

В 2020 р. до Верховної Ради України було подано новий проект закону про створення єдиного правоохоронного органу:

– проект Закону про Бюро економічної безпеки № 3087 від 19.02.2020 р. Бюро економічної безпеки — це центральний орган виконавчої влади, що утворюється Кабінетом Міністрів України та здійснює діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності. Його діяльність спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України. У відповідності до змісту проекту Закону, до підслідності Бюро економічної безпеки будуть належати такі злочини: ст.ст. 204, 205-1, 206, 212, 212-1, 218-1, 219, 220-1, 220-2, 222, 222-1, 223-1, 223-2, 224, 229, 231, 231-1, 232, 232-1, 232-2, 233, 191, 206-2, 210, 211 Кримінального кодексу України [13].

– проект Закону про Бюро економічної безпеки від 06.03.2020 р. № 3087-1. Бюро економічної безпеки - державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує економічну безпеку держави у сфері публічних фінансів. Даний орган є підзвітний Президенту України та Верховній Раді України [14].

Отже, питання створення єдиного правоохоронного органу як суб'єкта забезпечення фінансової безпеки України з наданням його широкого кола повноважень з питання досудового розслідування економічних злочинів є абсолютно виправданою потребою часу. Доктринальні розробки даної проблеми та аналіз ставлення суспільства до роботи системи правоохоронних органів в даній сфері стали базисом для здійснення ряду дій в законотворчій площині. Нами було наведено ряд проектів законів щодо функціонування та визначення напрямів діяльності такого правоохоронного органу. Це були: Бюро економічної безпеки, Бюро фінансових розслідувань, Національне бюро фінансової безпеки України, Фінансова поліція. Зазначимо, що ці законопроекти мають як позитивні аспекти в повноті та правильності декларування механізму забезпечення фінансової безпеки та роботі органу, так і неоднозначні положення, котрі потребують детального доопрацювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Національне бюро фінансової безпеки України» від 19.03.2018 № 8157. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63676.
2. Резнік О. М. Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2018. 477 с.
3. Чубань В. С., Пасинчук К. М. Теоретико-правові аспекти фінансової безпеки України. Матеріали круглого столу «Національні правові системи в умовах глобалізації (пам'яті професора О. Г. Мурашина)» (м. Київ, 21 березня 2019 року). НАВС. С. 152–157.
4. Рябченко О. П., Мацюк В. Я., Соломенко Г. В. Актуальні питання створення в Україні органу із забезпечення фінансової безпеки держави. Правова просвіта. 2017. № 11. С. 1–5.
5. Беззуб І. Проблеми та перспективи створення Національного бюро фінансової безпеки в Україні. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3586:problemi-ta-perspektivi-stvorennya-natsionalnogo-byuro-finansovojibezpeki-v-ukrajini-2&catid=71&Itemid=382.
6. Соціологічне дослідження Центру Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-krajini-riven-doviry-do-vykonavchychk-ta-pravookhoronnykh-organiv-vlady-otsinka-diialnosti-uriadu-liutyi-2020r>.
7. Висновок Головного науково-експертного управління від 18.04.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63676.
8. Висновок Головного науково-експертного управління від 03.05.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63691.
9. Проект Закону про правові засади організації та діяльності Фінансової поліції від 03.04.2020 р. № 8157-2. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63782.
10. Проект Закону про Бюро фінансових розслідувань від 30.08.2019 р. № 1208. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66516.

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ТА ЮРИДИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО КОНЦЕРНУ «УКРОБОРОНПРОМ»

***Ярусевич А.С.**
Аспірант ННІ Права
Сумського державного університету*

Державний Концерн «Укроборонпром» є державним господарським об'єднанням та уповноваженим суб'єктом господарювання з управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі, який здійснює управління в таких сегментах